

Beleidsvisie RMA

2011-2016

8 JUNI 2011

DEFINITIEF

Dit is de definitieve Beleidsvisie 2011-2016 van de
Rekenkamer Metropool Amsterdam.

Beleidsvisie 2011-2016

Rekenkamer Metropool Amsterdam

1. De uitgangssituatie

Een lokale rekenkamer heeft de in de gemeentewet (artikel 81a t/m 81k en artikel 182 t/m 185) verankerde taak om onderzoek te doen naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. De bevoegdheid van de rekenkamer tot onderzoek betreft alle bestuursorganen die deel uitmaken van de gemeente.¹ De rekenkamer is onafhankelijk en bepaalt haar eigen onderzoeksagenda. De gemeenteraad kan een verzoek voor onderzoek bij de rekenkamer indienen.

De nieuwe formele inbedding

De Amsterdamse gemeenteraad heeft op 17 februari 2010 besloten tot oprichting van een gemeenschappelijke regeling van de rekenkamer: de Gemeenschappelijke Rekenkamer Metropool Amsterdam. Deze gemeenschappelijke regeling heeft tot doel de samenwerking tussen de gemeenten Amsterdam en Zaanstad te formaliseren. De gemeenschappelijke Rekenkamer Metropool Amsterdam is formeel op 1 juni 2010 van start gegaan. De oorspronkelijke Verordening op de lokale rekenkamer Amsterdam (vastgesteld bij raadsbesluit van 19 juni 2003, nr. 117/249) is hierbij dan ook ingetrokken door de raad.

Landelijke bezinning

Landelijk is er bij de lokale rekenkamers sprake van een fase van bezinning. Er zijn zinnige en nuttige onderzoeken uitgevoerd, maar er zijn ook vraagtekens te zetten. Bij de meeste gemeenten is de schaal te klein om een goed onderzoeksbureau op te zetten, waardoor de afhankelijkheid van commerciële bureaus groot is of de intensiteit en kwaliteit van onderzoek relatief gering. De schaal in de Amsterdam Metropool is gelukkig zodanig dat het wel mogelijk is om te werken met een kwalitatief goed en zelfstandig functionerend bureau. Toch is ook bij de gemeenschappelijke Rekenkamer Amsterdam Metropool een zekere bezinning op het functioneren nuttig.

Eigen ervaringen

De rekenkamer heeft de afgelopen jaren kwalitatief goed onderzoek gedaan zoals blijkt uit het feit dat verschillende rapporten zijn bekroond met de Goudvink. De aandacht in de media laat zien dat onderzoek van de rekenkamer ook een bijdrage heeft geleverd aan het publieke debat in Amsterdam en Zaanstad over de kwaliteit van het openbaar bestuur. Tot slot laten de opvolgingsonderzoeken zien dat de rekenkamer ook bruikbare adviezen heeft gegeven op basis waarvan de ambtelijke organisatie verbeteringen heeft doorgevoerd.

Soms heeft goed en gedegen onderzoek echter niet geleid tot adviezen die daadwerkelijk werden gebruikt. Daarbij speelt wellicht een rol dat in veel onderzoeken de oordeelsvorming dominant was en de conclusies daar vooral op waren gericht. De analyse van de oorzaken was niet altijd aanwezig of te beperkt gericht op succes- en faalfactoren bij de huidige wijze van

---

¹ De bevoegdheid tot onderzoek omvat ook gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente participeert, naamloze en besloten vennootschappen waarvan de gemeente meer dan 50% van het geplaatste aandelenkapitaal houdt en andere privaatrechterlijke personen, waar de gemeente een financiële betrokkenheid heeft van 50% of meer.

werken. Diepgaandere analyses waarbij ook de uitgangspunten van beleid zelf ter discussie worden gesteld, kwamen minder aan bod.

Behalve het feit dat de producten op sommige punten anders kunnen, lijkt ook de beeldvorming niet passend bij het feitelijke werk van de rekenkamer. Voor de buitenwereld is het nog niet altijd duidelijk wat de rekenkamer onderzoekt en voor wie dit onderzoek wordt gedaan. Het woord 'rekenkamer' wekt al snel de associatie van geld en cijfers. Het feit dat een rekenkamer zich ook bezighoudt met inhoudelijk onderzoek rond overheidsbeleid, is minder bekend. Daarnaast wordt de rekenkamer ook niet altijd als partner van de raad gezien, maar soms zelfs meer als tegenstander.

Analyse

Zoals de hiervoor beschreven ervaringen laten zien, heeft de rekenkamer belangrijke sterkten. De rekenkamer is onafhankelijk en kan daardoor meer objectief vanuit een algemeen maatschappelijk perspectief en met een kritische blik naar het functioneren van het bestuur kijken. Ook heeft de rekenkamer het voordeel om met een brede, open blik het lokaal bestuur te kunnen beoordelen. Immers, de rekenkamer is niet zoals ambtenaren (of externe commerciële onderzoeksbureaus) ingebed in een specifieke beleidscontext met bijbehorende specialistische kennis, regels en procedures.

Echter, elke sterkte heeft ook een keerzijde. De onafhankelijkheid kan leiden tot een zekere afstandelijkheid van de raden waardoor bruikbare adviezen het politieke draagvlak blijven ontberen om te worden vertaald in acties. De keerzijde van een brede blik is dat er sprake kan zijn van minder specialistische kennis op een bepaald terrein. Dat kan resulteren in langere doorlooptijden waardoor bij sommige onderwerpen de onderzoekresultaten bij presentatie al zijn ingehaald door de actualiteit.

2. Taak & taakopvatting

In de komende periode zal de rekenkamer, met de lessen van de vorige periode in het achterhoofd, meer aandacht besteden aan de politieke relevantie van haar onderzoek. De rekenkamer wil met andere woorden het onderzoek nog bruikbaar maken voor de verschillende raden. Kwaliteit en onafhankelijkheid zijn en blijven belangrijke instrumenten om die rol goed te kunnen vervullen.

Taak

De rekenkamer heeft tot taak om door middel van onderzoek naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de controlerende functie van de raad en daarmee van het lokaal bestuur. De rekenkamer levert een bijdrage als haar onderzoek het bestuur stimuleert tot transparantie en het een open cultuur bevordert, waarin knelpunten worden gesignaleerd, besproken en aangepakt. Meer concreet moet de bijdrage van de rekenkamer ook blijken uit het feit dat het onderzoek nieuwe informatie opleveren over relevante knelpunten in het gevoerde bestuur en mogelijke oplossingen voor die knelpunten.

Taakopvatting 1: Wat is relevant onderzoek?

De lokale overheid is op vele terreinen actief en dat betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden bij het onderzoek. Om vast te kunnen stellen of er sprake is van onderzoekswaardige onderwerpen, gebruikt de rekenkamer een aantal criteria. Het moet allereerst gaan over beleid

waar een gemeente (of stadsdeel) iets over te zeggen heeft. Daarnaast moet het een belangrijk onderwerp zijn. De relevantie acht de rekenkamer groter naarmate

- bij het onderzochte beleid de risico's op ineffectiviteit, ondoelmatigheid en onrechtmatigheid groter zijn,
- er meer nieuwe informatie met het onderzoek kan worden gegenereerd,
- met het onderwerp grotere financiële of maatschappelijke belangen zijn gemoeid,
- er duidelijker sprake is van directe politiek bestuurlijke verantwoordelijkheid,
- het beleid de burger meer raakt en
- de rekenkamer bij het onderzoek haar unieke positie en mogelijkheden meer kan gebruiken.

Taakopvatting 2: Wat is de stijl van werken?

De rekenkamer wil meer dan voorheen aandacht besteden aan het bruikbaar maken van onderzoeksresultaten. Dat betekent een overgang van “informereren” naar “communiceren”. De rekenkamer zal bij opzet en uitvoering van het onderzoek en de presentatie van onderzoeksresultaten meer zoeken naar de dialoog met de raden. Niet alleen over het onderzoeksprogramma, maar ook over de onderzoeken zelf zal worden overlegd. Waarbij vorm en intensiteit kunnen variëren per project. Bij aanbevelingen zal aandacht worden besteed aan het perspectief van een raad en ook bij de presentatie van onderzoeksresultaten zal gezocht worden naar aansluiting bij de wijze van werken van de (deel)raden.

Taakopvatting 3: Hoe wordt het aangepakt?

Onderzoeksprojecten zullen vanuit verschillende invalshoeken worden ingekleurd. Bij sommige projecten zal de blik vooral op de ambtelijke organisatie zijn gericht, terwijl in andere projecten expliciet aandacht zal worden besteed aan de maatschappelijke processen die de lokale overheid tracht te beïnvloeden. Daarnaast acht de rekenkamer ook meer variatie in projecten nodig dan voorheen. Door meer korte projecten te programmeren kan er aan meer verschillende onderwerpen aandacht worden besteed. In het jaarprogramma zal ook ruimte worden bewaard voor ad hoc onderzoek om beter in te kunnen spelen op de politieke actualiteit.

Daarnaast is het zinvol om adviezen uit te brengen waarin bevindingen uit eerder uitgevoerd onderzoek worden gekoppeld aan actuele discussies in de raad. Zo wordt het nut van bevindingen vergroot. De rekenkamer zal in de komende jaren ook nadrukkelijker een rode draad aanbrenge in haar projecten aan de hand van een aantal thema's. Kennis wordt immers waardevoller als het gekoppeld wordt aan andere kennis. Met enige regelmaat zal over een thema gepubliceerd worden aan de hand van de resultaten van uitgevoerd onderzoek.

3. Missie en doel

Op basis van taak en taakopvatting komt de rekenkamer tot haar missie en doelstelling.

Missie rekenkamer

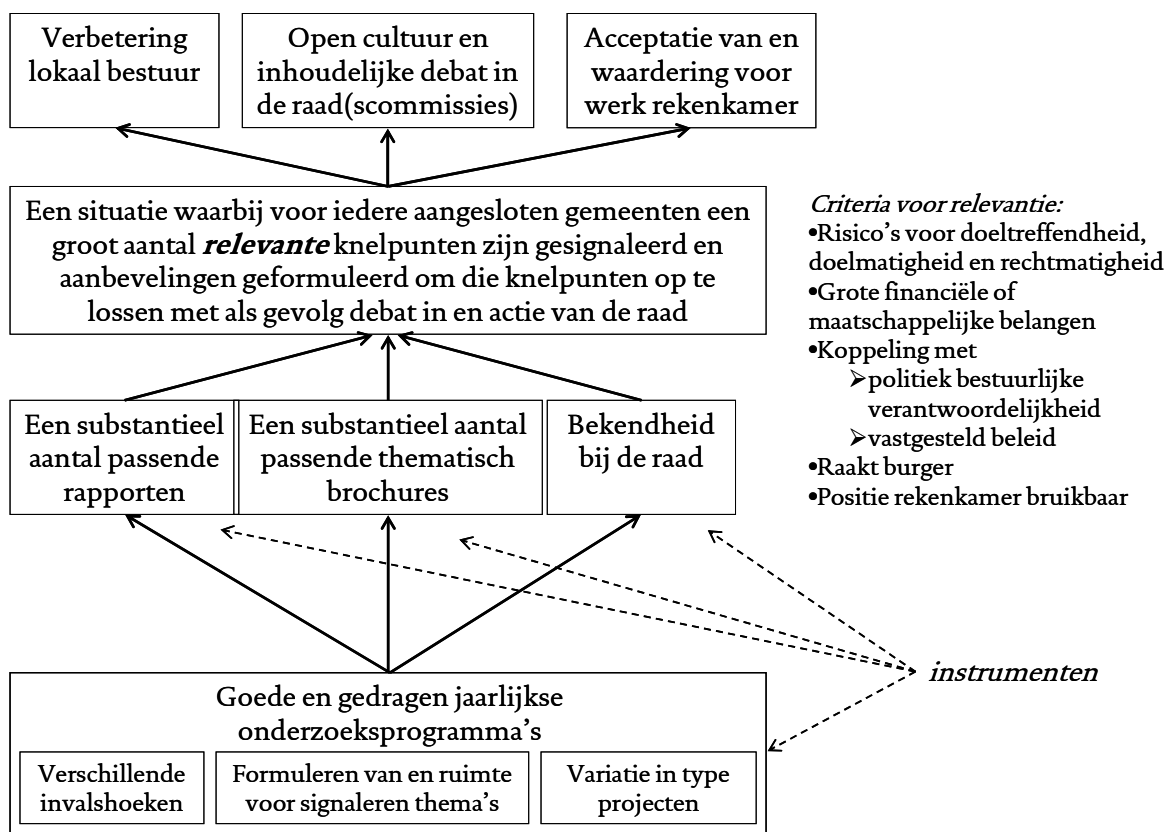
De rekenkamer wil door onderzoek bijdragen aan de verbetering van het lokaal bestuur in de gemeenten waarvoor zij actief is. Daarbij wil ze een open cultuur bevorderen en het inhoudelijk debat in de (deel)raden stimuleren. Dat debat is een belangrijk element van lokale democratie zoals dat na de dualisering is vormgegeven. De rekenkamer wil haar werk zodanig doen dat de raden dit werk zullen waarderen, accepteren en gebruiken.

Doel

De rekenkamer wil aan het eind van deze periode een situatie hebben bereikt waarbij voor iedere aangesloten (deel)gemeenten een groot aantal **relevante** knelpunten zijn gesignaleerd en aanbevelingen geformuleerd om die knelpunten op te lossen, die hebben geleid tot debat in en actie van de raad.

De rekenkamer wil dat realiseren door een substantieel aantal passende rapporten en thematische brochures te produceren en aandacht te besteden aan de relatie met de raden en deelraden. Het onderzoek moet gebaseerd zijn op goede en gedragen onderzoeksprogramma's met aandacht voor verschillende invalshoeken, thema's en verschillende type projecten. In onderstaand schema is één en ander samengevat.

Schematische samenvatting uitwerking doelstelling

Uitgangspunten werkwijze

De rekenkamer zal vormgeven aan haar missie en werken aan haar doelstelling:

- vanuit een onafhankelijke opstelling en met een brede blik,
- door het uitvoeren van onderzoek van een kwalitatief hoog niveau,
- met de noodzakelijke inhoudelijke en methodische flexibiliteit en
- aandacht voor de wijze waarop het onderzoek bruikbaar kan zijn voor de raad om haar functie goed te kunnen vervullen.

Prestatie-indicatoren

In de doelstelling wordt gesproken over een *groot aantal* knelpunten en aanbevelingen gekoppeld aan een substantieel aantal rapporten en thematische brochures. Wij streven met als uitgangspunt ons huidige budget naar minimaal 15 rapporten in het totaal per jaar, waarbij de aandacht voor gemeenten zal worden verdeeld naar rato van de bijdrage aan het budget. Daarnaast is het de bedoeling om minimaal 4 thematische brochures in de komende periode te maken.

In de doelstelling wordt ook gesproken over *passende* rapporten. De rekenkamer zal haar producten en werkwijze aan een externe beoordeling door deskundigen onderwerpen. In de bijlage bij deze beleidsvisie is een korte samenvatting van het kwaliteitsbeleid van de rekenkamer te vinden.

In de doelstelling wordt ook gesproken over de *doorwerking* van onderzoeksrapporten in de vorm van raadsdebat, acties van een raad en verbetering van het lokaal bestuur. We streven er naar dat alle rapporten minimaal worden geagendeerd in een raadscommissie, minimaal 50% van de rapporten zal leiden tot een debat in de commissie en minimaal 10% van de rapporten aanleiding zal geven tot een raadsdebat. Daarnaast wil de rekenkamer bereiken dat minimaal 50% van de aanbevelingen zal leiden tot acties. Die acties kunnen bestaan uit het overnemen van de aanbeveling door het college of dagelijks bestuur of uit een opdracht van de (deel)raad om dat te doen. Om deze doorwerking te achterhalen zal de rekenkamer opvolgsonderzoeken uitvoeren. Daarbij zal, als dat mogelijk is, ook aandacht worden besteed aan daadwerkelijke verbeteringen.

4. Programma's: invalshoeken, variatie in projecten & thema's

De rekenkamer zal missie en doel proberen te bereiken door het uitvoeren van onderzoek. Daartoe stelt de rekenkamer jaarlijks na consultatie van de raden onderzoeksprogramma's vast. In dit hoofdstuk zijn een aantal aandachtspunten te vinden waar de rekenkamer bij het vormgeven van onderzoeksprogramma's aandacht aan zal besteden.

Verschillende invalshoeken

Onderzoeksprojecten zullen vanuit verschillende invalshoeken worden opgezet. In de eerste plaats kan de aandacht gericht zijn op het functioneren van de ambtelijke organisatie. Daarbij komen onderwerpen aan de orde zoals het maken van beleid, bedrijfsvoering, rechtmatigheid bij de uitvoering en de kwaliteit van de dienstverlening aan de burger. De raad zelf vormt een tweede invalshoek. Daarbij zal de aandacht vooral gericht zijn op de doelmatigheid van de informatievoorziening aan de raad. Vanuit het perspectief van democratie is de kwaliteit van die informatievoorziening cruciaal. Onzekerheid leidt vaak tot behoefte aan meer informatie. Meer informatie leidt echter niet altijd tot meer kennis. Een derde invalshoek is onderzoek naar

de maatschappelijke werkelijkheid die de lokale overheid probeert te beïnvloeden. Vragen die daarbij aan orde komen hebben vooral te maken met de doeltreffendheid van interventies.

Verschillende soorten projecten

De rekenkamer zal onderzoek blijven uitvoeren dat gezien moet worden als een “grondige bezinning” op uitgevoerd beleid. Daarbij gaat het om een oordeel achteraf om te leren voor de toekomst. Daarnaast wil de rekenkamer dichterbij de buurt blijven van de politieke actualiteit. Daarmee kan zichtbaar worden gemaakt dat actuele problemen te maken kunnen hebben met “systeemfouten” die al langer spelen. De rekenkamer zal dat doen door het uitvoeren van meer kortlopende ad hoc onderzoek eventueel gekoppeld aan een meer langdurig project.

Ook verbreding van het “assortiment” van projecten moet meer mogelijkheden gaan bieden om te participeren in actuele discussies. Daarbij kan gedacht worden aan projecten die meer het karakter hebben van een zorgvuldig onderbouwd advies dan van onderzoek. De doorlooptijd van projecten zal worden ingekort door meer gebruik te maken van specialistische kennis van buiten.

De wijze van werken en ook de wijze waarop zal worden gecommuniceerd met de raden, het bestuur en de ambtelijke organisatie, zal niet bij elk type project identiek zijn.

Thema's als rode draad

Kennis wordt waardevoller als het gekoppeld wordt aan andere kennis. Daarom wil de rekenkamer in de komende jaren een rode draad aanbrengen in haar projecten aan de hand van een aantal thema's. Met enige regelmaat zal over een thema gepubliceerd worden aan de hand van de resultaten van uitgevoerd onderzoek. Thema's zullen ook een rol spelen bij de vaststelling van de onderzoeksagenda. Soms doordat ze van invloed zijn op de keuze van projecten en vaak doordat ze een rol spelen bij het kiezen van accenten en de formulering van aandachtspunten binnen een project.

Verschillende soorten thema's

Sommige thema's zullen de komende jaren ontstaan omdat de bevindingen van onderzoek daar aanleiding toe geven. Maar er zijn ook bij voorbaat al een aantal interessante thema's te benoemen. De rekenkamer neemt zich voor om in de komende jaren te volgen in hoeverre beleidsvoornemens van de verschillende colleges bij de start van deze raadsperiode daadwerkelijk worden vertaald in beleid en succesvolle acties. Bij sommige voornemens zal wellicht een echt rekenkameronderzoek worden uitgevoerd en bij andere slechts een beperkte verkenning. Overzichtspublicaties aan het eind van de periode liggen hierbij voor de hand. Voor de komende jaren zijn er nog drie andere thema's waaraan de rekenkamer in ieder geval aandacht wil besteden.

Grip op geld

Allereerst het thema “grip op geld”. In een gemeentelijke overheidsorganisatie gaat veel geld om en het budgetrecht is het meest belangrijke recht van een raad. Zonder toestemming van de raad mag er geen euro worden uitgegeven. De vraag is echter of de raad feitelijk wel zoveel grip - zowel in de zin van inzicht in als van controle op - heeft op het geld van de gemeente. Bij bijna elk onderzoeksproject speelt geld wel op de een of andere manier een rol. Daarbij moeten patronen zijn te ontdekken.

Grip op vage doelen

Om maatschappelijke problemen op te lossen pleegt de overheid interventies. Het is soms lastig om een complex maatschappelijk probleem goed te omschrijven. Wat is nu precies het probleem bij gebrek aan cohesie in een wijk of welk gedrag van hangjongeren is nu precies problematisch. En wat kunnen we er aan doen? Als het probleem lastig en complex is, blijft de doelstelling die de politiek formuleert vaak vaag. Doeltreffendheid en doelmatigheid blijven bij vage doelen per definitie in mist gehuld. Toch is zuinigheid met gemeenschapsgeld geboden en kan een overheid de vraag of de besteding van geld nuttig is niet zomaar negeren. Ook dit onderwerp ziet de rekenkamer de komende jaren als een uitdaging. Bij wat voor onderwerpen gaat het mis? Wanneer blijven de doelstellingen vaag en hoe komt dat? En wat is er aan te doen?

Begrip van burgers

Automatische steun voor overheidshandelen is er zelden. Er is altijd gezond of soms ook ongezond wantrouwen tegen plannen van de overheid. De vraag hoe dat komt en wat er aan te doen is, is zowel een algemeen maatschappelijke probleem als iets dat bij elk voornemen van de overheid weer heel concreet kan spelen. De rekenkamer ziet dit als een cruciale succesfactor voor de gemeente om gestelde doelen te kunnen realiseren en ook om dat doelmatig te doen en zal daarom ook in verschillende onderzoeksprojecten aan dit thema aandacht gaan besteden. Begrijpen burgers de overheid niet? Of is het meer andersom: begrijpt de overheid de burgers niet?

5. De organisatie van het onderzoek

De rekenkamer heeft voor intern gebruik werkwijzers geformuleerd waarin afspraken voor de wijze van werken zijn vastgelegd. De rekenkamer maakt in haar onderzoekswerkwijzer een onderscheid tussen verschillende soorten projecten en verschillende stappen die bij projecten moeten worden gezet.

Soorten projecten

De rekenkamer maakt een onderscheid tussen vijf verschillende soorten projecten. Allereerst is er het reguliere onderzoek waarin diepgaand een bepaald onderdeel van het gevoerde bestuur wordt onderzocht. Daarbij kan sprake zijn van grote of kleinere onderzoeken. Dit soort onderzoek is primair gericht op het vormen en formuleren van (positieve of negatieve) oordeel. De rekenkamer streeft er naar om dat oordeel te koppelen aan een analyse van de uitkomsten en het formuleren van aanbevelingen. Naast het reguliere onderzoek voert de rekenkamer ook verkenningen uit. Een verkenning is bedoeld om meer kennis te verzamelen over een bepaald aspect van het gevoerde bestuur. Een verkenning zal soms uitmonden in de conclusie dat diepgaander onderzoek nuttig is. Er zijn verschillende soorten verkenningen denkbaar. Soms zal het accent liggen op het bestuderen van literatuur over een beleidsterrein of rapportages van eerder uitgevoerd onderzoek. Bij een verkenning kunnen er ook op bescheiden schaal nieuwe gegevens worden verzameld over het gevoerde beleid door het analyseren van beleidsdocumenten of het houden van een aantal interviews met informanten. Een verkenning is vaak beschrijvend en met een verkenning heeft de rekenkamer zeker niet de pretentie om tot een afgewogen oordeel te komen. Zowel bij reguliere onderzoeken als bij verkenningen kan het onderzoek in de vorm van een benchmark worden uitgevoerd waarbij meerdere gemeenten of deelgemeenten of eventueel meerdere diensten zijn betrokken.

De rekenkamer zal in de komende jaren ook opvolgingsonderzoeken uitvoeren. In een opvolgingsonderzoek wordt nagegaan of aanbevelingen uit eerder onderzoek zijn opgevolgd. Resultaten van een opvolgingsonderzoek geven ook een indicatie voor de doeltreffendheid van het onderzoek van de rekenkamer. Het streven is er op gericht om voor alle reguliere onderzoeken na twee jaar een opvolgingsonderzoek uit te voeren. In sommige gevallen ligt het echter voor de hand om gegeven de aard van de aanbeveling iets langer te wachten. In het rapport van het reguliere onderzoek zal worden gemeld wanneer naar verwachting het opvolgingsonderzoek zal worden uitgevoerd.

Naast deze drie soorten onderzoek zal de rekenkamer ook andere projecten uitvoeren. Allereerst zal de rekenkamer gevraagd of ongevraagd advies uitbrengen aan de raden als zij daar aanleiding toe ziet. Om goed advies te kunnen geven, moet je wel iets van het onderwerp af weten. De rekenkamer zal dus niet zomaar over allerlei onderwerpen raden gaan adviseren. Het kan echter zinnig zijn om als de actualiteit daar aanleiding toegeeft de kennis en ervaring opgedaan in eerder onderzoek op een rijtje te zetten in de vorm van een zorgvuldig onderbouwd advies.

Tot slot zal de rekenkamer ook thematische publicaties gaan verzorgen of thematische bijeenkomsten gaan organiseren. Daarbij wordt aandacht besteed aan de rode draad in projecten en geprobeerd algemene lessen te trekken uit uitgevoerd onderzoek.

Algemene werkwijzer

De rekenkamer hanteert bij haar onderzoeken een procedure die de zorgvuldigheid moet waarborgen bij het maken van de opzet en het verzamelen en analyseren van gegevens. Zoals hierboven aangegeven zijn er verschillende projecten, waarbij de procedure niet altijd dezelfde zwaarte kent. In onderstaande tabel wordt voor de verschillende soorten projecten de stappen weergegeven.

Bij elk project past een intern werkplan waarin de verschillende stappen zorgvuldig en in onderlinge samenhang worden benoemd. Bij onderzoeksprojecten wordt er ook een extern document gemaakt waarin de opzet van het onderzoek kort wordt beschreven. Bij een opvolgingsonderzoek zal dat kort in een brief worden gedaan waarbij wordt gerefereerd aan het oorspronkelijke rapport. Als er in het kader van het onderzoek interviews plaatsvinden, zal er altijd wederhoor worden georganiseerd, waarbij de ondervraagde de gelegenheid krijgt om te reageren op het gespreksverslag.

Bij een regulier onderzoek wordt er een nota van bevindingen gemaakt, waarna de ambtelijke organisatie om een reactie wordt gevraagd. De rekenkamer meldt de datum waarop de organisatie de nota van bevindingen kan verwachten één maand van tevoren en verwacht dan de ambtelijke reactie binnen twee weken. Het gaat hierbij alleen om een controle van de gepresenteerde feitelijke constatering van de rekenkamer. De rekenkamer maakt dan binnen twee weken een conceptrapport waarin de opmerkingen zijn verwerkt. Dat rapport wordt aangeboden voor een bestuurlijke reactie waar de organisatie maximaal drie weken de tijd voor krijgt.

	Regulier onderzoek	Opvolgingsonderzoek	Verkenning	Advies	Thematische studie/bijeenkomst
Werkplan	Intern				
Opzet	JA	Brief met melding	Hangt af van het type verkenning	NEE	NEE
Dataverzameling	Wederhoor als er nieuwe informatie wordt verzameld			NVT	NVT
Nota van bevindingen	JA	Constateringen over aanbevelingen		NEE	NEE
Ambtelijke reactie; datum wordt maand van tevoren gemeld	JA, binnen 2 weken	worden tussentijds teruggelegd.		NEE	NEE
Concept rapport	JA	JA		NEE	NEE
Bestuurlijke reactie; datum wordt maand van tevoren gemeld	JA, binnen 3 weken	JA, binnen 3 weken		NEE	NEE
Publicatie	JA	JA	JA	JA	JA

Een opvolgingsonderzoek beperkt zich tot de vraag of eerdere aanbevelingen zijn opgevolgd. De conclusies van de rekenkamer naar aanleiding van de antwoorden zullen direct worden teruggelegd voor ambtelijk commentaar, zodat de tussenstap van een nota van bevindingen overbodig wordt. Bij verkenningen hangt de procedure af van het type onderzoek. Een verkenning zal altijd worden gemeld en daarbij zal deze procedure worden beschreven. Globaal gesproken is het idee dat er om een ambtelijke reactie zal worden gevraagd als er feiten worden verzameld bij de ambtelijke organisatie. Zodra er bij een verkenning sprake is van een zekere oordeelsvorming zal er ook gevraagd worden om een bestuurlijke reactie.

Bestuur en politieke organen krijgen de uiteindelijke publicaties altijd voor de publicatiedatum. Er worden met alle raden afspraken gemaakt over de wijze van behandeling van publicaties.

6. Ontwikkelen van het jaarlijkse onderzoeksprogramma

De rekenkamer bepaalt zelf de onderzoeksagenda. De rekenkamer doet dat op twee manieren. Allereerst wordt het politiek bestuurlijke proces min of meer continu gevolgd. Daarnaast worden er ook verkenningen uitgevoerd die specifiek bedoeld zijn om onderwerpen te signaleren voor het jaarlijkse onderzoeksprogramma.

Monitoren van het politiek bestuurlijke proces

Alle onderzoekers zijn *accountholder*, dat wil zeggen zijn verantwoordelijk voor het volgen van de politiek bestuurlijk relevante zaken op een bepaald terrein of van een bepaalde (deel)raad. Dat doen ze systematisch in de zin dat er specifieke bronnen worden geraadpleegd en dat ze een geëxpliciteerd toetsingskader gebruiken.

Toetsingskader bij beoordeling relevantie

Onderwerp moet gekoppeld zijn aan door de raad vastgesteld beleid en iets te maken hebben met doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid. Onderzoek moet gericht zijn op het functioneren van een bepaalde *systematiek* en niet op specifieke casussen (dat wil zeggen niet op effecten voor een individuele burger of een specifieke organisatie).

Een onderwerp is relevanter naarmate

- de daarmee samenhangende maatschappelijk belangen en/of consequenties voor burgers/organisaties groter zijn;
- het meer mogelijkheden biedt voor nieuwe inzichten en
- gebruik van andere onderzoeksinstanties minder voor de hand ligt.

Voor de verschillende gemeenten en voor de stadsdelen samen is een programmaoverleg van de accounthouders waarin de mogelijke onderwerpen worden besproken en een advies wordt geformuleerd over definitieve opname in de groslijst voor de desbetreffende gemeente of stadsdelen.

Verkenningen

Een programmaoverleg kan constateren dat het zinvol is om een onderwerp nader in kaart te brengen om vast te kunnen stellen of een regulier rekenkameronderzoek inderdaad zinvol is en waar het dan meer precies over zou moeten gaan. Als de inschatting is dat dit enige tijd in beslag zal gaan nemen wordt het project in het formele onderzoeksprogramma opgenomen als verkenning. Dat kan in het lopende jaar of - als er onvoldoende tijd voor is - via de groslijst in het programma voor het volgende jaar.

Naast het zelf signaleren van mogelijke onderwerpen, zal de rekenkamer ook nagaan welke onderzoek anderen nuttig vinden. Belangrijke groepen van informanten zijn politici, ambtenaren en burgers van een gemeente of stadsdeel. Informatie kan worden achterhaald door middel van gesprekken, maar ook hierbij zullen met enige regelmaat verkenningen worden uitgevoerd.

Vaststelling onderzoeksprogramma

Het definitieve onderzoeksprogramma zal elk jaar worden vastgesteld door de rekenkamer na consultatie van vertegenwoordigers van raad of deelraden. Bij de deelraden van Amsterdam zal dit overleg lopen via de klankbordgroep waarin vertegenwoordigers zitting hebben van de deelraden. Startpunt voor de consultatie is de groslijst met mogelijke onderwerpen. In het programma zal ook onderzoekstijd worden vrijgehouden voor ad hoc onderzoek.

Onderzoek op verzoek

De rekenkamer zal conform de regels in de gemeenschappelijke regeling elk verzoek van de raad om een bepaald onderzoek uit te voeren zorgvuldig bekijken. Als de rekenkamer besluit om niet op het verzoek van een raad in te gaan, gebeurt dat gemotiveerd en zal dat besluit schriftelijk worden toegelicht. Een (deel)raad kan de rekenkamer ook verzoeken om tegen extra betaling een extra rekenkameronderzoek uit te voeren. De rekenkamer staat daar positief tegenover en is bereid om dat soort onderzoek te doen als de probleemstelling niet in strijd is met de missie en taak van de rekenkamer en de onderzoekscapaciteit kan worden vrijgemaakt. Er wordt geen rekenkameronderzoek uitgevoerd op verzoek van het dagelijkse bestuur of de ambtelijke organisatie van een gemeente of stadsdeel.

7. De organisatie

Het feit dat de rekenkamer Metropool Amsterdam werkt voor de stad Amsterdam maakt een professionele, deskundige, maar vooral ook stevige organisatie nodig. Amsterdam heeft veel inwoners en kent een complexe gemeentelijke organisatie met veel werknemers. Amsterdam heeft te maken met grootstedelijke problematiek en heeft daarnaast ook de ambitie die past bij de status van een hoofdstad.

Budget & begroting

Amsterdam zal voor de rekenkamer € 1.632.744 per jaar beschikbaar stellen. De afspraak in de gemeenschappelijke regeling is dat dit bedrag voor 6 jaar geldt. Dit budget betekent een bijdrage van € 2,13 per inwoner per jaar. Van het Amsterdamse budget zal conform afspraak 44% besteed worden aan onderzoek dat nu tot de bevoegdheden van stadsdelen behoort. Zaanstad zal € 165.936 beschikbaar stellen voor de komende 6 jaar. Voor Zaanstad komt dat neer op € 1,14 per inwoner. Het totale budget is dus €1.798.680 (prijspeil 2011). De gemeenschappelijke regeling schrijft voor dat de verdeling van de onderzoeksinspanning tussen Amsterdam Zaanstad gebeurt naar rato van de financiële bijdrage.

Zoals onderstaande begroting laat zien, gaat het budget vooral op aan personeelskosten. Met de vorming van de gemeenschappelijke regeling heeft de rekenkamer ook in financiële zin een zelfstandige positie gekregen. Dat wil zeggen dat het jaarlijkse saldo van baten en lasten niet langer een resultaat is voor de begrotingspost van de jaarrekening van de gemeenten, maar dat het van invloed is op de reservepositie van de gemeenschappelijke regeling zelf. De rekenkamer zal daarom de komende jaren een bescheiden eigen reserve opbouwen, zodat fluctuaties in de bestedingen kunnen worden opgevangen.

<i>Begroting gemeenschappelijke regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam</i>						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	1.798.68	1.798.68	1.798.68	1.798.68	1.798.68	1.798.68
<i>Totale lasten</i>	0	0	0	0	0	0
personeelslasten (incl inhuur)	1.400.00	1.425.00	1.450.00	1.450.00	1.460.00	1.460.00
huisvestingslasten	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
overige materiële uitgaven	200.000	205.000	205.000	205.000	213.680	213.680
toevoeging algemene reserve	73.680	43.680	18.680	18.680	0	0
	1.798.68	1.798.68	1.798.68	1.798.68	1.798.68	1.798.68
<i>Totale baten</i>	0	0	0	0	0	0
	1.632.74	1.632.74	1.632.74	1.632.74	1.632.74	1.632.74
bijdrage Amsterdam	4	4	4	4	4	4
bijdrage Zaanstad	165.936	165.936	165.936	165.936	165.936	165.936
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
reserve	0	73.680	117.360	136.040	154.720	154.720

De bedragen in de begroting gaan uit van het prijspeil 2011. In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat de bijdragen van de gemeente zullen worden aangepast op basis van de indexcijfers voor overheidspersoneel.

Personeelsbeleid

De rekenkamer heeft eigen onderzoekers in dienst. Het belangrijke voordeel daarvan is dat allerlei relevante kennis kan worden verankerd waardoor onderzoek efficiënter kan worden uitgevoerd. Met oog op het versnellen van de doorlooptijd van onderzoek wordt ook budget gereserveerd voor de inhuur van externe deskundigen. Bij de samenstelling van het bureau wordt gestreefd naar een zekere heterogeniteit qua senioriteit en qua inhoudelijke expertise (bedrijfseconomisch en sociaal wetenschappelijk). Medewerkers worden gestimuleerd om hun vak bij te houden en in de gelegenheid gesteld om cursussen te volgen als dat in het belang is van de rekenkamer. Er zijn permanent stageplaatsen voor WO studenten beschikbaar en er wordt daarbij samengewerkt met universiteiten.

Verantwoording

De jaarlijkse verantwoording bestaat uit de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en een jaarverslag waarin aandacht zal worden besteed aan de doeltreffendheid en doelmatig op basis van de prestatie-indicatoren zoals deze zijn benoemd in hoofdstuk 3. Een goed beeld van de prestaties wordt pas verkregen na een aantal jaren. De rekenkamer zal daarom halverwege de benoemingstermijn, dat wil zeggen na drie jaar, een uitgebreidere verantwoording maken. Een meer systematisch overzicht van de stappen bij de kwaliteitstoetsing is te vinden in de bijlage.